

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fó'i'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu trilu-
niu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu trilniu: 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sfodieniele si bani de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tace timbrale.

Invitare la prenumeratiune.

Frati Romani!
Dragi Romancutie!

Reu se-aude, reu 'a fi;
Cine-'a scapá, bine-'a fi!
Da, cà-ei éta e tótna si to-
tusí sà mai inmultiescu si ne napa-
descu spinii si buruienele! . . .

Asiè e!

Straturile gradinei natiunali de
unu tempu érasí incepu a se in-
fectá pr'in diferite si totu odata
veninóse spine si buruiene. . . .

Nu mai e tempu de a stá pe
ganduri.

Trebue sà *plivimu* sà *curatimu*, cà-ei la d'in
contra vomu *perichitá*, ha voru *perí* plantele nobile
si folositorie!

Susu déra cu toti la *plivitu*, la *curatitu*, fia
care cu sculele si armele sale.

Eu si pé venitoriu, *voiu remane pe langa arm'a*
cea vechia, pe langa *glum'a indreptatória*.

Fíindu-cà inse tátisulu armei mele érasí recere
nitica tocire, grabiti, ve rogu, fratiloru, cu ajutoriulu
vostru banalu si spiritualu, ca rezultatulu cu atátu
sà fia mai siguru!

Pretiuu meu, precumu v'amu mai spusu de multe
ori si de acuma:

Pe petrariulu Octomvre-Decemvre numai 2 fi.

Grabiti déra grabiti, cà-ei cu numerulu presinte
am intrátu deja si in alu patrulu treiluniu.

Grabiti, grabiti!

Gur'a Satului.

Inca odata lui Mironu Calugarulu.

— In legatura cu cele d'in Nr. 3. a. c. —

„Si totusi, vedi, sinodulu ti dede votulu fie,
Acésta-ntempinare abiè a resunatu,
Si éta asè ingraba mai trebue sà fia
Accentulu intristareci si asta-dí repetatu!

Ti-am spusu, si scii tu singuru, cà ce-ti fuse meritulu,
Cà càta insultare natiunei ai produsu,
Cà prescur'a, altariulu, fà nula la smeritulu . . . . .
Làsà-le pe aceste . . . . . inspectore s'a pusu . . .

Cà fondulu diecesei sermanu si golu, de canta, —
Cu càta abnegare si zelu l'ai protegiatu . . . . .
Ti-o repetu inc'odata, c'o sciu fore de sminta:
„In fondulu diecesei *trei zloti* ai adunatu“!

Altariulu inca spune pe elu ce gertfa arsa
Pr'in man'a ta aprinsa . . . calugare smeritu!
Fù gertfa, pentru omulu ce gádea-'lu spendiurase, —
Luptace contra mumei, ce insasi l'a hranitu. —

„Si totusi, vedi, sinodulu ti dede votulu tie!“
Ti dede demnitate . . . Santientia-ai priimitu . . . . .
Si n'a cerutu neci gertfa . . . ci plinu de curatia, —
Priimitu-a é' la sinusí, pe *fulu retacitu* . . .

Parol'a — diè — numai sà-i dai in pemnorare, —
Ca semnu c'odata 'n fine si tu te-ai pocáitu. . .
E semnuu pocaintiei afront'a insultare,
Cà pentru „*spendiuratiu*“ stándarde-ai fálfaitu?!

E semnuu pocaintiei, cà 'n *orb'a-ti lingusire*,
Altariulu plinu de taine *de scula lu folosesci*?
Mersíava pocaintia! . . . amara multiumire . . . ! !
Ce pentru *mil'a* data natiunei daruesci.

Asiè merita mum'a, ca fiulu s'o palmésca?
Si care d'intre fii? — *Celu retacitu pigmeu*!
Au nu mai este cine pedéps'a sà-i croiésca?
Au nu mai scii, cà este de-a-supra Domnedieu?!

Flamur'a Négra.

C o r e s p u n d i n t i e.

Scrisorile lui Pacala către Tandala.

Frate de cruce!

Mi-a venit la cunoscintia, că mulți sunt foarte superati și debelati. Ti voi spune și cauză, că pentru ce. — Pentru-că episcopul nostru, cel după modă cea nouă din Aradu, acum la 6 Octombrie — când s'a serbatu, *pr'in cei competenți*, suvenirea celor 13 generari rebeli din anii 1848-9 adeca a lui *Damjanics et consortes*, cari pe atunci se luptăseră contra pre bunului nostru imperatu, contra dinastiei și a tronului, contra libertății noastre naționale, — a pusu pe resiedintia episcopăscă, — cladita pe speșele stramosilor nostri — o flamură neagră, ca semnu de doliu, — ca și cumu biserică noastră, în fruntea carei stă episcopul, încă ar geli pe cei trei-spre-diece spendiurati, pentru cari santieni'a sa de presinte episcopu, pe vremea smereniei sale și pe tempulu, cându eră pe la Orade, *celebrase unu parastasu* chiar la *altariulu ridicatu de stramosii nostri* intru marirea lui Domnedieu, chiar' pe tempulu dăcu, cându nătiunea, care l'a ridicatu din pulbera Miziesului — *gelea* pe eroulu și martirulu libertății noastre naționale: Avramu Jancu. —

Vedi, frate, totii sunteți *reu informati* și pentru acest'a în interesulu teu și alu publiculu, — eu — care sum mai amblatu pr'in cotariile de pe aici — vinu a-ti esplică *enigm'a*, cu scopu, ca superarea să ti-o prefacu în risu. Tréb'a nu e asie, pre cumu credeti voi.

Șci tu bine, că resiedinti'a episcopăscă chiar' acumu e anulu, a avutu mortu, deci flamur'a neagră pare-mi-se s'a pusu pe resiedintia, ca semnu de *doliu și recunoscintia* pentru fia iertat'a *Catiti'a*, pentru nenumeratele sale *servitii* de curte.

Éta, frate, rebusulu deslegatu, — și totu cam a-ci isi afla esplicarea și impregiurarea, că cu ocașunea, cându adoratorii celor trei-spre-diece spendiurati, pornira în masa mare la mormentulu acelora, din turnurile bisericei noastre catedrale și romanesci *se audia sunetulu clopoteloru (!!!)* cari noi le-amu asiediatu în acelea turnuri, pentru marirea lui Dumnedieu, și nu a rebelilor. —

Acumu să-ti esplicu pentru ce după amedi a falțaitu o flamură „*nemzeti*” și nu cea neagră. — Acest'a a fostu semnu bucuriei, că acumu e anulu se faceau preparativele pentru alegerea smereniei sale de episcopu romanu, — *carele apoi în urmarea parolei date a și ocupatu acestu tron santu alu episcopiei.* —

Sapienti satis! . . . . .

Serbus!

Pacal'a.

O întrebare modestă.

Venindu-ni la cunoscintia grășnic'a scire, că acumu și adunarea generală a „Asociațiunei transilvane” s. c. l. ținută estu anu la Dev'a, inea fu atât'a de slabă la angeru, încatu, fore neci o precugetare, și cum scimu din ce motive, în urm'a invitării dlui Maioru, cu fug'a, a decisu a se mută pe anulu venitoriu la Lugosiu, — și sciendu din fonte siguru, că *lugosienii nu au insarcinatu pre nime și neci că li plesni pr'in minte*, a invită Asoc. Transilvaniei la ei, — indresnimu a întrebă pre dlui Maioru, că *cine l'a plenipotentiatu și cine la prinsu de fiscalasi* ca să invite Asoc. tran. la Lugosiu în numele nostru, fore scirea și invoierea noastră?

Mai mulți lugosieni.

Un'a Alt'a.

Unu motiu de la Vidr'a, nainte de rismelitia, amblandu și negociendu cu ciubere, ajunsu într'unu orașelu din cottulu Aradului.

Precumu se scia motii caletorescu mai totu pe diosu.

Motiulu nostru inse, obositu de drumulu celu greu, a calcatu regul'a și se urcă pe calu, a supra ciubereloru, și-si continuă calea astu-feliu.

Ajungendu în orasielulu amintitu, și trecendu chiaru pe dinaintea locuintei dlui solgabireu de atunci, strigandu: haida la ciubere, hai! fu observatu de omnipotentulu dnu, carui'a nu-i veni la socotela comoditatea motiului. Solgabireulu deci dete porunca haiduciloru, ca să prindia pre motiu și iute să-i deie 12 bote.

În daru întrebă motiulu, că pentru ce are să capete pedepsă, haiduculu nu-i dede respunsu, ci-i mesură cele 12 motive.

După esecutarea sentintei solgabireiesci, motiulu fu eliberatu cu acea porunca: ca de alt'a dată să nu se mai urce pe calu, cându va fi împovoratu cu ciubere.

Scapendu betulu motiu, mersa mai departe.

După ce și-vendă marfa era a reintornatu pr'in orasielulu unde fu batutu, de ast'a dată inse pedestru, ducendu-si calulu de capestru.

Trecendu érasî pe langa cas'a solgabireului, care din intemplantă era la observatu, fu prinsu de nou și érasî trasu la pedepsă de 12 bote.

După atât'a nedreptate, motiulu se duse la dlui solgabireu și-lu întrebă, că ce este cauză pedepsirei lui?

Dlu solgabireu se resti către motiu și i dise:

— Ce? Kindu fostu multe ciubere, tu suitu pe calu, și kindu nu fostu, tu merge pe diosu, duci la draculu, asie spune la noi legea.

Sermanulu motiu n'avu în cătreu, ci să se duca, nu cumu-va să mai capete érasî vr'o câte-va.

Ajungandu a-poi în liberu, dise intru sine:

— Alu dragului legi mai sunt adi, ori me ducu calare, ori pe diosu, totu me batu. Dér' las', că fi-voru legi și mai bune. Tiene minte!

(Despre femei.) Englesulu Villion dice, că nu Ev'a a calcatu porunc'a lui Domnedieu, pentru-că Adamu a mancatu din merulu opritu și numai după acea a facutu Domndieu pre Ev'a — ca pedepsă pe capulu betului Adamu. —

Athanasiu romanulu dice, că femeia cătu de rea, ajunge 100 de florini, ér' cea buna, nu se pôte pretiui. —

Richardu din Genfu dice, că deca va merge femeia lui în iadu, totii dracii voru fugi afore de gróz'a ei. —

Francesulu Juliu dice, că lumea acest'a e aceluia, ce are nevêsta buna și frumoșă. —

Dositeiu dice, că omulu care are nevêsta rea, se curetiesce de pecate în lumea acest'a, și nu va fi silitu, să mërğa în purgatoriu. —

B. E. dice, că cine vrê a trăi în pace cu soci'a sa, indata după cumunia să-o bata bine. —

Desperatulu Hanzi a dîsu, că măi liniscitu vei pôte vietui cu lei și cu balauri într'o pescere, decâtu cu femeia rea intru o casa.

Rabinulu Moisili dice; că femeile nu voru intră în raiu neci odata, ci în tempu de plôe se voru pôte scuti în coridorulu raiului. —

Francesulu Cherbuliediu dice, că barbatulu aduna, femeia risipa. —

Solomonu dice, că între 100 de barbati a aflatu multi buni și intielepti; dér' între 1000 de femei nu a aflatu neci un'a. —

Codrus dice, că ceriulu nu are atâtea stele, neci marea atâti'a pesci, câte violenți au femeile.

Goldoni dice, că violențile femeiloru se imulțiescu cu anii.

Saint Evremond dice, că o femeia, care devine intielépta candu se face urita, aru încetá de a fi intielépta candu s'ar mai face frumósá.

P. I. Stahl dice, că femeile știu mai bine, aceea ce nu leau invetiátu nemeni neci odata.

Unu anonimu dice, că pretensugulu celoru mari, sórele de iérna și juramentulu femeiei, sunt trei lucruri, care nu tienu multu.

Balzac dice, că femeile candu ne iubescu, ele ne iérta totu, chiaru și crimele; candu inse nu ne iubescu, nu ne iérta nemicu, neci chiaru virtutea.

Bugny dice, că neci o femeia nu se crede lipsita de medilóce de a place candu voiesce ea.

Saint Evremond dice, că femeile plangu pe cei morti, ca să se faca iubite de cei vii.

Montaigne dice, că femeile candu sunt ale nóstre noi nu mai suntemu ale loru.

Proverbiulu dice, că credinti'a femei este ca pan'a pe apa.

J. J. Rousseau dice, că tóte femeile cele fore pudóre sunt depravate; ele calca in petióre unu sentiementu naturalu alu sesului loru.

Solomonu dice, că o femeia frumósá fore pudóre este ca unu inelu de auru atarnatu de nasulu unui dobitocu necuratu.

Oxenstirn dice, că religiunea femei este de a servi lui Domnedieu fore se supere pe dracu.

Chamfort dice, că o femeia candu este între duoi barbati, și unulu i spune vorbe frumóse, ér' cela-l-altu vorbesce reu de rivala sa, ea suride la unulu și asculta pre calalaltu.

Proverbiulu romanu dice, că femei'a rea a imbetranitu pe draculu.

Dlu A. in caletori'a sa odata ajunse la o ospetaria in orasilu B. Dlu A. intrá in laintru și postí dejunu, o butelia de vinu și asiediandu-se la o masa, incepú a maucá. Intre aceste intrá in laintru Dlu C. și fore de a dice vr'unu cuventu, luá buteli'a cu vinulu dlui A. și dupa ce beú totu, i dice:

„La noi asié e obiceiulu.“ Dlu A. atunci se scolá, se duse la dlu C. și facendu d'in palma pumnu, i dedú un'a peste nasu dicendu-i:

„Er' la noi obiceiulu e asié!“

Unu motiu venindu spre Ungari'a cu calulu incarcatu cu ciubere, a ajunsu in verfulu muntelui, și candu se coboriá pe munte in diosu, fiindu muntele fórtie tiepisú, calulu alunecá și cadiú de a dur'a și de a rói'a, candu calulu peste ciubere, candu ciuberele peste calu, pana diosu in vale. Calulu firesce crepá, éra ciuberele tóte se sfarimara. — Motiulu standu in verfulu muntelui díse: „Pagub'a fu cumu fu; dér' mi placú cumu mérsa!“ —

CONCURSU.

La episcopi'a d'in Aradu devenira in vacantia oficiile mai multe *brane rosii*, și acele, precumu a-ti potutu ceti și in fói'a oficiala a eparchiei „*Lumin'a*“, incepu a se indepliní, și sunt a se indepliní; deci ca acést'a să fia cunoscutu intru unu cercu mai largu, nu numai in alu „*Luminei*“, subscrisulu isí implinesce o detorintia natiunala și bisericésca aduncandu acést'a la cunoscentia și indemnedu la concursu cátu mai numerosu. —

Condițiunile — *considerandu impregiurárele de adi* — suntu fórtie moderate. — „*Agio*“ se póte scirici in curte la

Gur'a Satului.

Colți de Dinti.

Unii dícu, că ar fi fórtie consultu, ca pentru desceptarea și cultur'a poporului romanu, invetiatoriulu, in contielegere cu parochulu și cu alti carturari, să tiena adunári și prelegeri poporali; unde, pe langa cetirea unoru artieli scrisi in limb'a și dupa priceperea poporului, să și conversedie cu poporulu.

Poporulu ar fi și aplecatu la asié ceva, dér' ce să te faci, déca inteleginti'a preste totu e straina de la conversare cu poporulu?

Da, că-ci multi d'in inteleginti'a rom. adeca, conducatorii de adi, — nascuti pe perini mai moi și in case mai frumóse, ridicati la regiuni mai sublime, luminati, politicosi, condusi de partid'a guvernului, doctori, Dómne sante, cu turme de sateliti, caroru ochii li sunt impaienginati, gurele amortíte, glasurile regusíte, servili pana la nebunia, și cari se tienu că au bani multi, și mosii intése — nu se potu demite, a se duce între prosti.

Fia deci multumitu poporulu, déca se mai afla câte unu popa, invetiatoriu séu notariu, care nu se rusína de dinsulu, că-ci asié este spiritulu tempului de adi. . . . .

Diariiele magiare mai adeunadi au alarmatu tóta tíer'a, unгурésca, că romanii d'in Romani'a au calcatu graniti'a Ardélului și deci propusera, ca Osend'a, ministrulu de bataia, indata să trimita toti honvedi in contra Romaniei.

Candu inse armat'a unгурésca ajunse la granitia, in locu de rescolati și ostasi romani, au aflatu numai o capra síuta, carea d'in intemplare avuse curagiulu fore pasiusiu a calcá pe pamentu ardelenescu.

Pacea deci este restituita.

Mai pe largu in numerulu viitoriu.

„*Lumin'a*“ se plange, că literatur'a eclesiastica la noi adi e in totala decadintia. Tristu adevéru, dér' n'ai ce face, că-ci clerulu este seracu; ér' capii bisericiloru sunt ocupati cu alte lucruri, d. e. cu demonstratiuni politice, instrumente contr'a némului, cu ospatarea tuturoru unguriloru și serbiloru, cu preamblári pe strade singuri pana nóptea tardiu, cu maritarea nepóteloru s. c. l.

Voluntariloru romani de la alu 33-lea regimentu.

Cumu vi se-impere a-colo 'n cetate?
Place vi 'n „Stellung“ si la „Hauptquartier“?
Cumu ve sentiti cu pusc'a pe spate
Si cu „borneulu“ celu greu de sacu?!

Asiè-e? cà-e faintosiu, a fi catana.
Si 'ncea a-poi plane ea voluntariu?
Toti ve saluta, ve baga 'n sèma.
Pan' aveti ceva in busunariu. . . . .

Numai aceea un'a nu-e bine,
Cà ve sculati cam de temperiu!
Comoditatea, ah! ea remane
Si totu suspina pe capatiu. . . . .

Da, cà-ci servitiulu asiè poftesce,
S'aveti natura ca de cocosi. . . . .
Altu-cumu aceea vi folosesce,
Cà nu ve lasa, sà fiti leneosi. . . . .

Pe candu ajungeti in fortareția.
Domnulu „Abrichter“ face „Ordnung“,
Vi dà dejunulu de deminètia:
Unu portionu de „gelenck-tibung“

Placa Iuóne, placa Giorgitia.
Placa Todore. . . . . nu ve 'mbiati:
For' de cutitu si for' de furchitia
Sariti ca tiapii si ilu mancati!

3.-pa.

FRÉNC'A SI FLÉNC'A.

T. A-poi remaiu sanitósa, soro Flénca, cà nu sciu candu ne vomu mai vedè.
F. Ce-audu? Tu ne paresesci?
T. Fore 'ndurare!
F. Si unde te duci?
T. Me maritu!
F. Ha! ha! ha! Si n'ai alta dorere. . . . Ei bine, si dupa cine, déca e iertatu s'a sciu si eu?
T. Dupa unu unguuru!
F. O! vai de capulu teu. . . . Si pentru ce?
T. Pentru-cà am auditu, cà la romani nu li place cà si eu, ca unele dame d'in Dev'a, Lipov'a si alte locuri, inca am fostu pe la santiri de stéguri si baluri honvediesci. Si deci vreu sà me resbunu!. . . .
F. Frumosu pretectu! . . . . .

TAND'A SI MAND'A.

T. Da auditu-ai, cà Satumarenii iu fine se sufucara si reinviaza, cestiunea gimnasiului romanu d'in Seini?
M. Am auditu si m'am imbucuratu fórte multu. Domne-dieu sà li si ajute!
T. Amin! Cu tóte aceste, eu totusi sum multu ingri-gitu si me temu tare. . . . .
M. Pentru ce?
T. Pentru acea, pentru-cà conferinti'a venitória se va tiene in tiér'a mamaligariloru. . . . .
M. Si-a-poi?
T. Si-a-poi mamaligarii, ca dupa datina, o voru totu frecá, mestecá si totu nu voru face tocana de dai Dómne.
M. D'a-poi atunci i vomu tocani noi. . . . .

T. Asiè déra si fondulu stulutiianu s'a adusu in câtu-va in curatu?
M. Da, haru Domnului, afore de confusiunile dlui Dr. Brandia pervesztó-jurium inspectoriiului.

Magazinulu

lui

„Gur'a Satului.“

Ca sà védia on. nostri cetitori, pana unde mergu in servilismu si lasitate unii d'ntre domni nostri romani — pre cari i-am alesu, sà ni fie scutu si aperiatori, cari traiescu d'in sudorile poporului romanu, si cari inca mai pretindu a fi respectati de romani — lasamu sà urmedie a-cel o epis-tóla unгурésca a dlui Davidu Nicóra pretore romanu.

Másolat.

$\frac{232}{1874}$ Az eleki fészbirói hivataltól. A Tisztelendő lel-készi hivatalnakN. -Pélen. *) A megye Tettes alispáni hiva-talának ez évi 634 sz. a. rendeletével e szbiróságnak a népesedési mozgalom 1871, 1872, és 1873-ik évekre vo-natkozó adatok összeszedése és f. év Mart. hó 20-án jegy-zék mellettii heterjesztése rendeltetvén el, felhivom tisz-telendő lelkészi hivatalt, hogy egyházi főhatósága utján nyert népmozgalom rovatos mintáju kimutatásukat kitölt-ve f. év. Márt. 15-ig továbbítás végett e hivatalnak meg-küldeni sziveskedjék. Elek 1874 jan. 29. Nicora s. k. főszbiró. —

Poftimu! in ce limba coresponde domnulu pretore D. N. cu biseric'a romana. Ei bine, atunci ce mai asteptamu, de la straini respectarea limbei nóstre natiunali?

Gur'a Sacului.

„Odata numai odata“ Da, . . . odata numai odata, . . . dér' pana atunci mai trimite câte ceva. . . .
Dlui G. C. in C. De ajunsu o bota la unu caru de óle. Salutare!
Dlui I. T. in Ale. D'a-poi ce a? Te-a parasitu mus'a? Prinde-o de chieca si n'o lasá, fá-o sà ne mai cante ceva!
La mai multii. Éra à conto, éra pe acceptare. D'a-poi deficitulu celu mare cine l'a plati?

*) E de insemnatu, cà in comun'a P'lu, nu se afla decâtu o base-rica si acea e romana.